

DOI: 10.55643/fcaptr.4.63.2025.4763

Світлана Глущенко

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Києво-
Могилянська академія», Київ, Україна;
e-mail: gluschenkosv@ukma.edu.ua
ORCID: [0000-0003-2649-8540](https://orcid.org/0000-0003-2649-8540)
(Corresponding author)

Володимир Шпортюк

к.ф.-м.н., доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Києво-
Могилянська академія», Київ,
Україна;
ORCID: [0000-0001-6900-0357](https://orcid.org/0000-0001-6900-0357)

Received: 13/03/2025

Accepted: 10/08/2025

Published: 31/08/2025

© Copyright

2025 by the author(s)

This is an Open Access article
distributed under the terms of the
[Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

НОВІ ВИДИ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена характеристиці нових видів кредитування в умовах розвитку фінансових технологій, зокрема одноранговому (P2P/ B2B) кредитуванню на он-лайн-платформах; обґрунтуванню потреб і позитивних ефектів його впровадження в теоретичному та практичному аспектах; виділенню проблемних питань, розв'язання яких сприятиме розвитку цих видів кредитування в Україні.

У публікації відображена глибина кредитування та попит на кредити в українській економіці, діючі кредитні посередники та пропонувані кредитні послуги. Виділені поняття та види однорангового (P2P/ B2B) кредитування на онлайн-платформах; організаційні аспекти кредитування; характерні риси такої кредитної співпраці. Наведені приклади діючих онлайн-платформ з одноранговим кредитуванням у зарубіжній та українській практиках.

Узагальнено, що в теоретичному аспекті розвиток онлайн-платформ із одноранговим (P2P/ B2B) кредитуванням розширює види кредитних послуг: до загальної класифікації додається новий вид кредиту без посередників-кредиторів.

У практичному аспекті розвиток онлайн-платформ із одноранговим кредитуванням є альтернативою та доповненням таких видів кредитування для позичальників, як карткові та споживчі кредити кредитних посередників, короткострокові кредити бізнес-суб'єктам для поповнення оборотного капіталу. Може бути додатковим каналом примноження капіталів для інвесторів-кредиторів. Завдяки використанню фінансових технологій сприяє: а) зменшенню трансакційних і часових витрат суб'єктів у кредитній взаємодії за рахунок виключення ролі фінансових посередників; б) автоматизації та підвищенню рівня прозорості кредитних процесів; в) покращенню доступності кредитів, у т.ч. для фінансово виключених верств населення (питання інклюзії).

Визначено, що подальший розвиток однорангового кредитування на базі онлайн-платформ для фізичних осіб і бізнес-суб'єктів в Україні стримується зокрема такими чинниками, як: нестабільність економіки та фінансова й бізнесова нестабільність потенційних позичальників; низький рівень довіри до онлайн-кредитування з боку позичальників та часто непрозорі умови кредитування з боку кредиторів; потреби вдосконалення законодавчих регулюючих норм і кібербезпеки для кредитування з використанням фінансових технологій; економічні наслідки війни; міграція населення та бізнесу й ін.

Ключові слова: кредитний ринок, кредитні посередники, кредитні послуги, однорангове (P2P/ B2B) кредитування, онлайн-платформи, краудлендінг

JEL Класифікація: G20, G21, O16

ВСТУП

Одним із каналів фінансування економіки будь-якої країни є кредитний канал. В українській практиці показник глибини банківського кредитування економіки протягом останніх 10 років є нижчим за середній рівень і його динаміка має спадний тренд. Частка небанківських кредитних посередників також є низькою. Водночас у

країні зберігається попит бізнесу й домашніх господарств на кредитування споживчих, бізнесових та інших потреб і прогнозується зростання такого попиту. Проблема дисонансу між попитом на кредитування та глибиною наявного кредитування потребує розв'язання.

Крім спадного тренду глибини кредитування в Україні, варто також звернути увагу на розвиток фінансових технологій. Ці процеси масштабуються на всі сектори й царини діяльності в економіці. Кредитний ринок і кредитні послуги також охоплені цим трендом.

Відповідно, активізація й розширення кредитування в Україні можуть досягатись і через розвиток нових форм та алгоритмів кредитної співпраці під впливом фінансових технологій, зокрема через P2P-кредитування з використанням кредитних онлайн-платформ. Така проблематика є актуальною та відповідає вимогам часу.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Однорангове (P2P/B2B) кредитування розглядають і розвивають у зарубіжній теорії й практиці протягом останніх 20 років під впливом фінансових технологій, а також після іпотечної кризи 2007-2008 р. як альтернативу та різновид небанківського кредитування. При цьому питання однорангового кредитування відображаються в тематичних посібниках, наукових публікаціях, аналітичних дослідженнях. Наведемо приклади деяких із них.

Прикладом посібника є видання Kim Wales Garry B. Crowder *Peer-to-Peer Lending and Equity Crowdfunding: A Guide to the New Capital Markets for Job Creators, Investors, and Entrepreneurs*. Автори розглядають питання про пірингове кредитування та краудфандинг, досліджують, як ці альтернативні механізми підвищують фінансову та операційну спроможність позичальників і кредиторів. Висвітлюють питання щодо регульованих і дерегульованих глобальних ринків капіталу, практик регулювання, питання краудфандингу, краудлендингу; поведінку, пов'язану із заощадженнями та інвестиціями; дистрибуцію кредитних продуктів тощо (Kim Wales Garry B. Crowder, 2017).

Прикладом аналітичного дослідження про P2P-кредитування є видання Копенгагенської бізнес-школи Thea Feginn та Mariann Udnesseter «An Analysis of The Future of Peer-to-Peer Lending. Is P2P-lending a relevant asset class for investors?», де представлений огляд ринку P2P-кредитування та платформи LendingClub; наведений дослідницький аналіз із визначенням характеристик, які визначають неповернення кредиту на платформі LendingClub; макроекономічних умов, що пояснюють неплатежі за такими кредитами; обчисленням очікуваного повернення кредитів LendingClub та зв'язком між рейтингами LendingClub і кредитними рейтингами інших класів активів. У матеріалах висвітлені перспективи P2P-кредитування як актуального класу активів для інвесторів і виділені напрями подальших досліджень (Thea Feginn, Mariann Udnesseter, 2019).

Питання однорангового кредитування висвітлюються в зарубіжних наукових публікаціях.

Проводиться порівняння P2P-кредитування з традиційними каналами фінансування підприємств малого бізнесу. У розрізі країн (наприклад, США) дослідники висвітлюють характеристики однорангового кредитування малого бізнесу на кредитних онлайн-платформах, обґрунтовують, що однорангове кредитування може бути альтернативою фінансування для малого бізнесу (Miriam Segal, 2015).

Аналізуються поведінкові аспекти кредиторів і позичальників на кредитних онлайн-платформах; ризики пов'язані з недостовірною інформацією від позичальників та нераціональними рішеннями кредиторів (Talavera O., 2018).

Розглядаються напрями державного регулювання та моніторингу однорангового кредитування з використанням онлайн-платформ. (N. Nemoto, D. Storey, B. Huang, 2019); можливості застосування скорингових та інших поведінкових моделей для підвищення контролю за ймовірністю дефолтів позичальників і прогнозної оцінки прибутковості для кредиторів (J.Luther, 2020), (Talavera O., Haofeng Xu, 2018), (Ahelegbey D. F., Giudici P., 2023).

Досліджуються варіанти партнерства кредитних онлайн-платформ із комерційними банками (M. Cuadros Carrion, Z. Czarnik, Robert J. Lemke, Ran Tao, 2024), (Jul Aidil Fadli, 2022).

В українській літературі також досліджують питання новітніх видів та алгоритмів кредитування, і серед них однорангове кредитування на базі онлайн-платформ. Наведемо ряд прикладів наукових публікацій та інших видань українських авторів з указаної тематики.

А. В. Жаворонок розглядає напрями розвитку пірингового кредитування в Україні з визначенням онлайн-доступності як основної переваги P2P-кредитування та формулюванням пропозицій у частині створення нормативно-правової бази, створення української асоціації онлайн-платформ P2P-кредитування; створення єдиного сайту, де буде акумульована вся інформація про онлайн-платформи пірингового кредитування тощо (Zhavoronok A. V., 2021c).

Ю. В. Мацелюх досліджує зарубіжний досвід розвитку системи Peer-to-Peer (P2P) кредитування в таких країнах, як Велика Британія, США, Китай, Швеція, Німеччина, Іспанія, Естонія; визначає, що такий вид кредитування має перспективи розвитку в Україні й що розвиткові P2P-кредитування буде сприяти розвиток нормативно-правової бази, підвищення фінансової грамотності населення, створення стимулів для співпраці традиційних фінансових інститутів із краудлендинговими майданчиками (Matselyukh Yu. V., 2022).

А. Іващенко, О. Гонта визначають перспективи й можливості впровадження P2P-кредитування на українському кредитному ринку та його вплив на створення нових можливостей для позичальників та інвесторів (Ivashchenko A., Gonta O., 2023) тощо.

У посібнику В. В. Корнеєва про фінансові технології висвітлені альтернативні фінтех-платформи та онлайн-фінансування, однорангові фінтех-платформи P2P, B2B, B2B2C, B2C, C2B, а також варіанти взаємодії банків із P2P-платформами (Korneev V. V., 2024).

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є характеристика нових видів кредитування в умовах розвитку фінансових технологій, зокрема однорангового (P2P/B2B) кредитування з використанням онлайн-платформ; обґрунтування потреб і позитивних ефектів його впровадження в теоретичному та практичному аспектах; виділення проблемних питань, розв'язання яких сприятиме розвиткові цих видів кредитування в Україні.

Розкриття мети передбачає: а) висвітлення динаміки глибини кредитування та попиту на кредити в українській економіці; б) узагальнення діючих кредитних посередників і пропонувані кредитних послуг в Україні; в) розкриття поняття, видів і характеристик однорангових кредитів в умовах розвитку фінансових технологій; г) характеристику організаційних аспектів кредитування на базі онлайн-платформ; д) наведення прикладів онлайн-платформ із послугами однорангового (P2P/B2B) кредитування; е) визначення факторів, що стримують розвиток однорангового кредитування на базі онлайн-платформ в Україні.

МЕТОДИ

У статті використано метод системного аналізу (при характеристиці складових кредитного ринку в українській практиці), методи конкретизації та аналогій (при узагальненні практичного досвіду децентралізованого кредитування на базі кредитних онлайн-платформ), методи аналізу й синтезу (при обґрунтуванні розвитку нових видів та алгоритмів кредитування в структурі кредитного ринку в Україні).

РЕЗУЛЬТАТИ

Кредитний ринок являє собою сукупність інститутів і встановлених організаційно-правових норм, що у своїй взаємодії забезпечують рух позичкового капіталу у формі пропонувані кредитних послуг між суб'єктами економіки на національному й міжнародному рівнях під впливом попиту й пропозиції (Slavyuk N., 2022), (Hlushchenko S., 2021).

Розглянемо характеристики та перспективи для кредитного ринку в Україні в контексті розвитку кредитування в умовах розвитку фінансових технологій.

Кредитні посередники в Україні представлені комерційними банками та небанківськими фінансово-кредитними установами: кредитними спілками, ломбардами та фінансовими установами, що надають послуги онлайн-кредитування, лізингу та факторингу. На кінець 2024 року в Україні діяло 62 комерційні банки, 109 ломбардів, 104 кредитні спілки та 479 фінансових компаній (National Bank of Ukraine, 2024).

Масштаби кредитного ринку як джерела фінансування української економіки можна оцінити показником глибини кредитування з боку комерційних банків і небанківських кредитних посередників (обсяг кредитів до ВВП у %).

Середній показник глибини банківського кредитування економіки фіксується від рівня 63,2% й вище. Протягом останніх 10 років в Україні спостерігався спадний тренд у банківському кредитуванні економіки в цілому, а також у кредитуванні нефінансових корпорацій, домашніх господарств, у короткостроковому й довгостроковому кредитуванні (Рис. 1).

Глибину небанківського кредитування української економіки оцінити складніше через несистемну статистику цих посередників протягом останніх 20 років. Наведемо окремі показники до прикладу. Глибина кредитування від кредитних спілок – 0,27% (2020 р.); від ломбардів – 0,48% (2020 р.), від фінансових компаній – 2% (2019 р.), від юридичних осіб-лізингодавців – 0,69% (2019 р.).

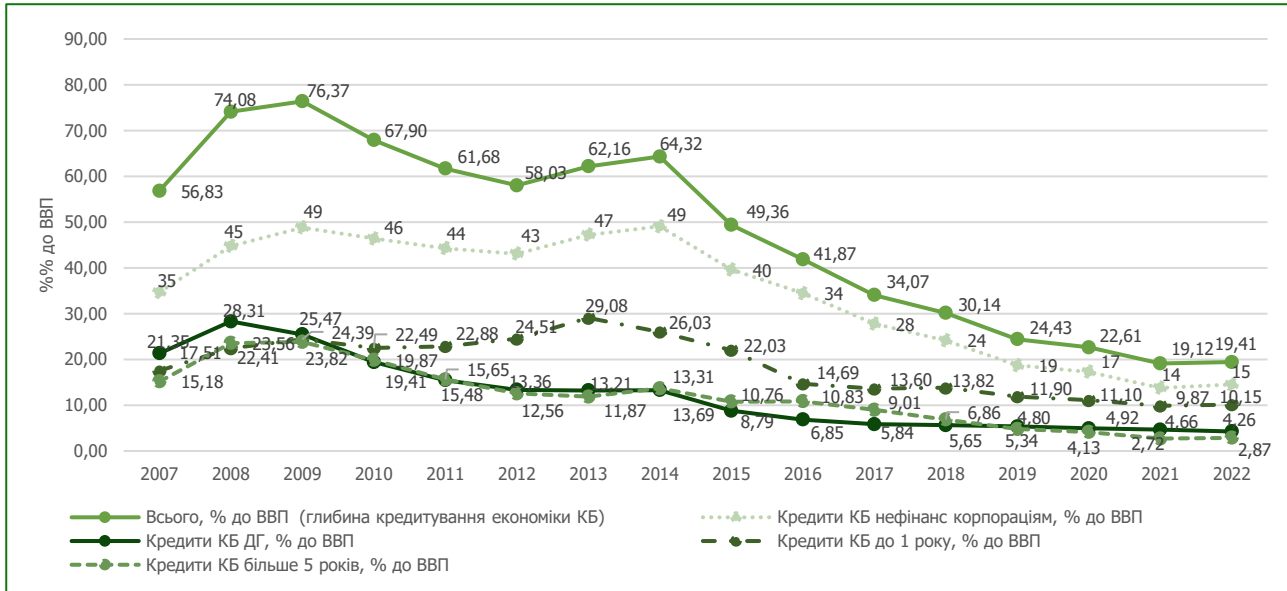

Рис. 1. Глибина банківського кредитування в українській економіці, 2007-2022 рр., %. (Джерело: National Bank of Ukraine, 2022)

Поряд зі спадним трендом глибини банківського кредитування варто зафіксувати наявність попиту на кредити з боку бізнесу та домогосподарств (National Bank of Ukraine, 2025, 01).

Попит корпоративного сектора на кредити в гривні присутній і у великих підприємств, і в малих та середніх. Причому він не змінюється або несуттєво збільшується (Табл. 1).

Таблиця 1. Зміни попиту корпоративного сектора на кредити протягом 2022-2024 рр., %. (Джерело: National Bank of Ukraine, 2025, 01)

Показник (рік / квартал)	2022				2023				2024				Попит у IV кв. 2024 р., %		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	Не змінився	Несуттєво збільшився	Суттєво збільшився
У цілому	-13,9	8,2	9,5	17,5	3,0	6,7	19,4	12,9	6,3	3,7	24,7	24,1	53,1	42,2	3,8
Кредити малим і середнім підприємствам	-27,0	13,6	-5,3	18,6	-0,3	22,0	32,4	22,6	19,6	18,0	30,9	8,9	25,2	46,3	0,0
Кредити великим підприємствам	-16,8	8,1	9,1	5,4	-11,9	4,8	16,6	28,6	5,1	-1,5	24,2	29,7	51,4	31,6	15,2
Короткострокові кредити	-11,3	16,6	19,2	23,5	1,8	1,1	17,0	17,1	11,6	4,0	10,2	-1,2	44,7	26,9	0,0
Довгострокові кредити	-47,0	-42,9	-28,3	-30,6	-6,8	3,7	13,4	11,8	19,8	-5,2	24,3	18,3	60,9	37,9	0,0
Кредити в гривні	-10,9	20,2	21,7	23,5	0,7	6,7	18,7	17,9	11,8	5,0	24,7	11,0	26,3	42,5	3,8
Кредити в іноземних валютах	-46,0	-48,2	-24,7	-46,1	-4,5	0,3	-1,6	24,3	1,2	-5,3	9,5	2,3	92,9	5,8	0,0

Із погляду факторів, що впливають на попит корпоративного сектора на кредити, найбільш значущими з них були потреби в капітальних інвестиціях, оборотному капіталі та реструктуризації боргу (Табл. 2).

Таблиця 2. Фактори попиту корпоративного сектора на кредити протягом 2022-2024 рр., %. (Джерело: National Bank of Ukraine, 2025, 01)

Показник	2022				2023				2024			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
У цілому												
Потреба в капітальних інвестиціях	-11,1	-17,4	-25,8	-11,3	12,5	21,4	14,6	12,5	8,7	24,3	48,7	38,3
Потреби в оборотному капіталі	46,8	31,6	58,1	39,5	35,5	33,4	31,2	20,3	14,7	13,7	35,2	12,6
Реструктуризація боргу	23,6	18,6	19,8	32,1	5,1	11,6	4,7	12,7	10,0	5,4	6,7	4,9
Малі й середні підприємства												
Потреба в капітальних інвестиціях	-3,6	-17,8	-40,5	-11,6	14,5	16,7	19,4	21,5	21,9	15,9	48,9	36,6
Потреби в оборотному капіталі	42,0	41,7	47,5	30,5	32,7	33,3	34,1	24,5	19,7	21,4	36,0	21,4
Реструктуризація боргу	16,1	22,0	20,1	6,0	-0,5	3,0	0,6	3,3	10,1	0,0	1,7	4,9
Великі підприємства												
Потреба в капітальних інвестиціях	-7,9	-17,6	-25,8	-11,8	1,3	21,4	14,6	12,9	-6,0	17,0	45,3	36,0
Потреби в оборотному капіталі	44,9	31,9	57,5	36,4	23,1	32,4	31,0	5,5	-7,8	24,2	20,6	14,5
Реструктуризація боргу	37,3	36,4	19,8	28,7	9,4	-1,7	9,4	7,9	10,4	5,4	6,9	4,9

Попит населення на кредити обумовлений запитом на фінансування споживчих і житлових потреб (Табл. 3).

Таблиця 3. Зміни попиту домогосподарств на кредити протягом 2022-2024 рр., %. (Джерело: National Bank of Ukraine, 2025, 01)

Показник	2022				2023				2024			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Іпотечні кредити	69,6	74,4	61,0	42,5	-4,3	-23,5	-29,2	2,2	13,1	-43,8	-14,6	-7,2
Споживчі кредити	55,6	73,2	28,2	29,0	-24,8	-29,1	-33,6	-26,3	-5,1	-36,1	-21,6	-14,1

Тобто з одного боку в Україні спостерігається невисокий рівень і спадний тренд глибини кредитування економіки, а з другого боку є попит на кредити від корпоративного сектора та домогосподарств. У таких умовах розширення видів кредитування може бути доповненням та одним із шляхів активізації кредитування суб'єктів економіки.

Види кредитних послуг. Із погляду суб'єктності на кредитному ринку України представлені: міжгосподарські, державні, приватні, міжнародні кредити та кредити кредитних посередників.

У посередницькому приватному сегменті пропонують довгострокові й короткострокові кредити для бізнесу та фізичних осіб, найбільш типові з яких відображені в Табл. 4.

Таблиця 4. Типові кредитні послуги кредитних посередників. (Джерело: Slavyuk N., 2022, Hlushchenko S., 2021)

Кредит	Кредитори	Позичальники
КОРОТКОСТРОКОВІ КРЕДИТИ (кредити строком до 1 року на споживчі цілі або поповнення оборотного капіталу)		
Споживчі кредити, у т.ч. онлайн-кредити. Мета – отримання коштів на задоволення поточних потреб	<ul style="list-style-type: none"> ▪ комерційні банки; ▪ кредитні кооперативи; ▪ спеціалізовані фінансово-кредитні посередники / мікрофінансові організації / онлайн-кредитори; ▪ ломбарди. 	фізичні особи
Карткові кредити, у т.ч. овердрафт	<ul style="list-style-type: none"> ▪ комерційні банки. 	фізичні особи, юридичні особи
Короткострокове кредитування бізнесу	<ul style="list-style-type: none"> ▪ комерційні банки; ▪ факторингові та лізингові посередники; ▪ установи кредитної кооперації. 	юридичні особи
ДОВГОСТРОКОВІ КРЕДИТИ (строком більш ніж на 1 рік, на споживчі, інвестиційні цілі)		
Інвестиційне кредитування Мета – фінансування інвестиційних проєктів за рахунок кредиту	<ul style="list-style-type: none"> ▪ комерційні банки; ▪ лізингові посередники. 	юридичні особи
Іпотечне кредитування Кредит на купівлю нерухомості або землі під заставу цієї нерухомості або землі	<ul style="list-style-type: none"> ▪ комерційні банки; ▪ кредитні кооперативи. 	фізичні особи, юридичні особи
Фінансовий лізинг Купівля або тимчасове користування на умовах кредиту основними фондами, обладнанням, оргтехнікою, транспортними засобами, спорудами виробничого, торгового й складського призначення	<ul style="list-style-type: none"> ▪ комерційні банки; ▪ спеціалізовані фінансово-кредитні посередники (лізингові чи факторингові компанії). 	юридичні особи

Наприклад, комерційні банки в Україні пропонують бізнес-кредити: 1) за Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%»; 2) аграрному секторі; 3) під заставу депозиту; 4) для енергонезалежності мікро-, малому, середньому та корпоративному бізнесові; 5) для ОСББ й ЖБК; 6) бізнес-овердрафт; 7) на поповнення обігових коштів для мікро-малого, середнього та корпоративного бізнесу; 8) на купівлю основних засобів для бізнесу; 9) кредитні лінії для клієнтів мікро- та малого, середнього й корпоративного бізнесу; 5) онлайн-кредити для бізнесу; 10) фінансовий лізинг; 11) програми підтримки експортерів тощо.

Для фізичних осіб наявні такі банківські кредити, як: 1) карткові; 2) оплата частинами та миттєві розстрочки; 3) готівкові; 4) на купівлю авто (нові та авто з пробігом); 5) «Оселя Державної програми іпотечного кредитування; 6) під заставу депозиту; 7) програми державної фінансової підтримки фізичних осіб для придбання альтернативних джерел енергії тощо.

Види кредитних послуг також варто розглядати в контексті класичних їх видів (традиційних, давно існуючих на ринках) та новітніх видів кредитування. Такий поділ є актуальним у зв'язку з активним розвитком фінансових технологій.

Financial Stability Board (FSB) визначає фінансові технології (FinTech) як технологічно обумовлену інновацію у фінансових послугах, що сприяє розвитку нових бізнес-моделей, додатків, процесів або продуктів і впливає на надання фінансових послуг (*Basel Committee on Banking Supervision, 2024*).

Кредитування як глобальний напрям фінансових послуг також охоплене впливом фін-теху, що глобально проявляється в:

- інтеграції нових фінансових технологій у наявні кредитні послуги банківських і небанківських посередників;
- появи й розвитку новітніх видів кредитування.

Ці напрями можуть й існувати окремо, і перетинатись і взаємодіяти між собою.

У частині *інтеграції нових фінансових технологій у послуги кредитування в Україні* найбільш активно впровадженими й діючими є:

- онлайн-платформи з узагальненою інформацією для порівняння характеристик кредитних продуктів від різних кредиторів;
- онлайн-кредитування, у т.ч. з використанням мобільних технологій.

Прикладами онлайн-платформ з інформацією про кредиторів, кредитні продукти та їх характеристики в Україні є платформи на кшталт Easyra, де узагальнена інформація про мікропозики з їхніми основними вимогами й характеристиками кредитування. Ще одним прикладом є платформа Finance.ua, де представлена зведена інформація про мікрокредити. На платформі finsee.com пропонують кредитні калькулятори та порівняння топ-банків. Діють платформи, де пропонують послуги щодо підбору кредитора для отримання позики (kredito-linio.space).

Онлайн-кредитування, у т.ч. з використанням мобільних технологій являє собою надання кредитних послуг на базі використання мережі «Інтернет» і мобільних банківських додатків. Використання цифрових можливостей і мобільних додатків дає змогу швидко й зручно подавати заявки на кредити, відстежувати статус позики та керувати виплатами. Це підвищує доступність кредитних послуг, покращує інтерфейс і логістику для клієнтів, доступність кредитів для фінансово виключених верств населення, може знизити рівень (прострочених або несплачених кредитів через персоналізацію кредитних умов для потенційних позичальників.

Наприклад, Приватбанк пропонує на платформах Приват 24 для фізичних осіб і для бізнесу кредитні продукти в онлайн-форматі. Крім цього, в Україні діють сервіси небанківського онлайн-кредитування, на сайтах яких можна оформити кредит із отриманням грошей на платіжну картку. Сума кредитів у діапазоні 5-30 тис. грн. Швидкість видачі першої позики (ухвалення рішення за першою кредитною заявкою) – від 10 до 30 хв. Відсоткова ставка в діапазоні 365-720% річних. Щоденні ставки, відповідно, дорівнюють 1,5%, 1,62%, 1,75%, 1,9%. Непогашення боргу передбачає пеню в розмірі 1,5-6% від суми боргу або разовий штраф (наприклад, у сумі 250 грн) тощо.

Зведену інформацію про мікрокредити для порівняння характеристик різних кредитних продуктів від різних кредиторів можна знайти на профільних онлайн-платформах, зокрема finstaff.com.ua, www.mfo-ukraine.com та ін. (*Slavyuk N., 2022*), (*Hlushchenko S., 2021*).

У частині *появи та розвитку новітніх інститутів і видів кредитування* варто виділити:

- розвиток онлайн-банків / необанки;

- P2P (P2B/B2B) (Peer-to-Peer) кредитування на базі кредитних онлайн-платформ (краудлендинг, краудлендингові платформи).

Розвиток онлайн-банків / необанків базується на концепції Open Banking із відкритими програмними інтерфейсами – Open API. Комерційні банки відкривають доступ до своїх систем даних третім сторонам, зовнішнім сервісам, наприклад, платіжним платформам або платформам онлайн-кредитування. У такій комунікації та співпраці комерційних банків із небанківськими фітех-компаніями створюють мобільні банківські додатки, що дозволяють суб'єктам користуватися банківською системою, але значно швидше та розгалуженіше в плані функціональності й можливостей управляти власними фінансовими потоками (Slavyuk N., 2022), (Hlushchenko S., 2021).

Основними послугами мобільних банківських додатків є: перегляд грошових залишків на своїх рахунках – 70% операцій; переказ грошей між картковими рахунками; поповнення мобільного телефону; комунальні платежі; іпотечні та споживчі кредити; платіжні карти одночасно у двох десятках банків та ін. Комерційні банки та фітех-компанії зацікавлені в партнерстві, оскільки для перших це спосіб отримати додатковий прибуток за рахунок збільшення клієнтської бази й оборотів, а для інших – доступ до сформованої бази банківських клієнтів (Slavyuk N., 2022), (Hlushchenko S., 2021).

В Україні прикладом таких новацій є MonoBank, у Великобританії – Revolut, Starling Bank, у ЄС – N26, у Швейцарії – Yuh та ін.

Новітнім видом кредитування є *однорангове кредитування на базі кредитних онлайн-платформ (краудлендинг, краудлендингові платформи)*. Це взаємодія між кредиторами та позичальниками без залучення кредитного посередника. Така взаємодія відбувається на базі використання онлайн-платформ, що беруть комісію за надання позик і перевірку кредитоспроможності.

Кредитна онлайн-платформа – це компанія посередник, яка пропонує майданчик для комунікації кредиторів і позичальників. Зазвичай компанія не виступає гарантом, а лише визначає договір позики, який приймають обидві сторони. Управління такою кредитною онлайн-платформою можуть у тому числі здійснювати мікрофінансові небанківські або інші посередники.

Майбутні кредитори й позичальники реєструються на платформах – інтернет-ресурсах або в програмах, які встановлюють на комп'ютери, смартфони, і укладають кредитні договори: між собою узгоджують суму боргу, відсотки й терміни погашення. Кредитний договір укладають із кредитною онлайн-платформою, яка бере за свої послуги комісію. Як правило, це відсоток від суми позики (Miriam Segal, 2015).

З організаційного погляду при виборі кредитної онлайн-платформи для P2P-кредитування беруть до уваги:

- репутацію й досвід роботи кредитної онлайн-платформи, географічну доступність платформи для регіону клієнта;
- відповідність нормативним вимогам: наявність ліцензії та дотримання принципів прозорості в діяльності;
- пропонувані суми позик, відсоткові ставки, умови погашення, комісії за надання кредиту й штрафи за прострочення (для позичальників);
- рівень прибутковості та систему оцінки ризиків позичальників і запобігання дефолтам (для інвесторів-кредиторів) (Tkachenko O., 2025, 02).

Кредитором за однією позицією може стати й один суб'єкт, і декілька. Кредитні кошти перераховують на картку позичальника. Валютою позики можуть виступати й валюти країн, і приватні цифрові гроші (криптовалюти).

Завдяки P2P-кредитуванню:

- кредитори на платформі заробляють у вигляді відсотків за кредити;
- позичальники отримують кредити на споживчі або підприємницькі цілі;
- на кредитному ринку діє новітній вид кредитування без участі посередників і з використанням фінансових технологій.

Однорангове кредитування через онлайн-платформи може бути різних видів.

За суб'єктами-учасниками кредитної взаємодії найбільш типовими видами є:

- P2P - peer-to-peer або person-to-person кредитування – кредитування між фізичними особами;
- B2B – business-to-business кредитування – кредитування між бізнес-суб'єктами (Miriam Segal, 2015);

- P2B– person-to-business кредитування – кредитування між фізичними особами та бізнес-суб'єктами.

За рівнем фінансового забезпечення однорангові кредити поділяються на:

- незабезпечені – видають без застави, але для додаткової гарантії фінансові компанії можуть вимагати згоду третьої особи, яка буде зобов'язана виконувати угоду, якщо позичальник відмовиться її виконувати;
- забезпечені – видають під заставу активу, який має реальну цінність та в разі дефолту буде реалізований для покриття заборгованості.

Процес кредитування через онлайн-платформи включає такі складові (на досвіді США).

1. Лістинг. Позичальники подають заявки на отримання кредиту на платформі, вказуючи суму кредиту, мету й свій фінансовий стан (для оцінки кредитоспроможності аналізують бізнес-профіль позичальника, включаючи фінансову звітність за останні три роки). Платформа оцінює кредитоспроможність позичальника та присвоює йому клас ризику, який впливає на відсоткову ставку. Затверджені кредитні заявки публікують для ознайомлення потенційним кредиторам.

Кредитний ризик оцінюють за п'ятьма параметрами:

- кредитна історія;
 - платоспроможність і наявність активів для покриття боргу;
 - умови кредиту;
 - застава (якщо передбачено умовами кредитування);
 - активи, передані в заставу, або інші гарантії.
2. Обрання кредиторами позичальників. Приватні кредитори переглядають доступні списки позик і обирають ті з них, які відповідають їхній толерантності до ризику та очікуванням щодо прибутковості. Кредитори можуть фінансувати й декілька кредитів, щоб диверсифікувати свої портфелі та зменшити ризики.
 3. Видача кредиту.
 4. Погашення та дохідність. Позичальники сплачують кредит відповідно до зафіксованих умов. Платформа розподіляє платежі між кредиторами за вирахуванням комісії за обслуговування.

Основними характеристиками однорангового кредитування є такі.

- Кредитування на краудлендингових онлайн-платформах є альтернативою й доповненням для таких видів традиційного кредитування, як: карткові онлайн-кредити від посередників, картковий овердрафт від комерційних банків, споживчі кредити від кредитних посередників, короткострокові кредити між бізнес-суб'єктами для поповнення оборотного капіталу тощо. Приватні та інституційні нефінансові суб'єкти можуть бути прямими кредиторами для позичальників різних категорій ризику й у такий спосіб отримувати доходи.
- Позичальники отримують пропозицію кредитів із меншими витратами на пошук і залучення коштів, із меншою бюрократією та простішим процесом отримання фінансування. Такі переваги можуть бути цікавими для позичальників – представників малого бізнесу або для позичальників з обмеженою кредитною історією.
- Однорангові кредити, як правило, надають із фіксованою процентною ставкою, вони є коротшими за термінами й меншими за розмірами порівняно з кредитами від комерційних банків. При цьому відсоткові ставки вищі, ніж традиційні банківські, оскільки для інвесторів-кредиторів вищі кредитні ризики та відсутні гарантії повернення грошей у разі неплатоспроможності позичальника.

Для зниження кредитних ризиків позичальника застосовують такі методи та інструменти:

- кредитний скоринг позичальників (у т.ч. з урахуванням інформації з усіх наявних інтернет-ресурсів і профілів позичальника в мережах);
- інформація кредитних бюро;
- гарантія третьої сторони;
- страхування ризиків неповернення позики;
- застава (у разі оформлення кредиту під заставу).

Кредитні онлайн-платформи можуть передавати інформацію до бюро кредитних історій, а це означає, що позичальники в такий спосіб можуть підвищувати свій кредитний рейтинг на перспективу (Tkachenko O., 2025, 02).

Наведемо приклади та характеристики окремих онлайн-платформ однорангового P2P-кредитування (між фізичними особами) та B2B-кредитування (між бізнес-суб'єктами) в США (Табл.5).

Таблиця 5 Платформи однорангового P2P/B2B-кредитування в США. (Джерело: Tkachenko O., 2025, 02)

Платформа	Сума позики, дол. США	Термін	Вартість позики, %	Мета кредитування	Кредитний рейтинг позичальника
Lenme	50 - 5000	12 міс.	3%	Споживче кредитування фізичних осіб, отримання коштів за 1-2 робочі дні	-
SoFi (Social Finance)	500 - 100,000	84 міс.	5.99-18.64%	Рефінансування студентських позик, автокредитів, кредитів на житло та фінансування малого бізнесу. Існує у вигляді додатку, отримання коштів може займати до тижня	680
Prosper, з 2005 р.	2000 - 50,000	3 роки	6.99-35.99%	Кредитування між фізичними особами, отримання коштів за 1-3 робочі дні	560
Lending Club	1000 - 40,000	36-60 міс.	8.30-36 %	Кредитування між фізичними особами, отримання коштів за 5 робочих днів	600+
Lending Club	від 5 000	1-5 років	9.77-35.98%	Кредитування бізнес-суб'єктів, які зареєстровані й функціонують протягом мінімум 1 року в США, щорічний оборот – 50 000 дол.	
Upstart	від 5 000		8.51 – 50 %	Кредитування бізнес-суб'єктів, які зареєстровані й функціонують протягом мінімум 1 року	
Honeycomb Credit	від 25 000	3 -5 років	6 – 14 %	Кредитування між фізичними особами, отримання коштів за 1-3 робочі дні	

Прикладами кредитних онлайн-платформ у Європі є: а) платформа Bondora в Естонії, де пропонують споживчі кредити й кредити для малого бізнесу; б) платформа Estate Guru в Естонії, де пропонують кредити під заставу нерухомості для фізичних осіб і підприємств; в) платформа LEND у Швейцарії; г) платформа Funding Circle у Великій Британії, де пропонують бізнес-кредити вартістю від 6,9% для бізнес-суб'єктів, що зареєстровані в країні й функціонують протягом не менш ніж одного року, та ін.

Варто зазначити, що однорангове кредитування стає все більш популярним у світі завдяки менш суворим вимогам, ніж у комерційних банках, однак відсоткові ставки та комісії можуть бути вищими.

В Україні послуги однорангового кредитування на початковій стадії свого розвитку.

Прикладами діючих в Україні кредитних онлайн-платформ з одноранговим P2P/B2B-кредитуванням є такі:

- *Finhub* – онлайн-платформа, що започаткована з 2018 року й спеціалізується й на споживчих кредитах, і кредитах для бізнесу. На платформі пропонують кредити строком від 3-х місяців до року на суму від 5-ти до 15 тис. грн. Вартість пропонованих кредитів – 20% річних.
- *MOCash*, що пропонує кредити для бізнесу з можливістю страхування ризиків. Сума кредитування – від 50 до 500 тис. грн, процентна ставка – від 25% до 35% річних. Підписання договорів відбувається напряму між позичальником та інвестором із використанням ЕЦП. Інвестор отримує інформацію про бізнес і самостійно обирає проєкт, який йому зрозумілий і якому він довіряє. У разі сумнівів у інвестора є можливість застрахувати фінансові ризики в страховій компанії. MOCash отримує комісію від позичальника після отримання ним усієї суми позики (Finance.ua, 2021, 11).

На зазначених платформах пропонують онлайн-кредити фізичним особам. Мова не йде про однорангове P2P-кредитування між фізичними особами. Також відсутні поки що вітчизняні платформи з послугами B2B-кредитування. У разі такого запиту українські бізнес-суб'єкти користуються послугами зарубіжних краудлендингових платформ, які працюють і на українському ринку. Наприклад, до війни це була латвійська платформа PeerBerry (діяльність тимчасово зупинена через війну). Або Maclear, платформа із штаб-квартирою у Швейцарії, з послугами однорангового кредитування малого й середнього бізнесу, особливо в такі сектори, як зелена енергетика.

Незважаючи на низьку активність однорангового кредитування з використанням онлайн-платформ у вітчизняній практиці, в Україні формують і впроваджують концептуальні, інституційні та регуляторні умови для впровадження, тестування, розвитку інноваційних рішень і використання фінансових технологій на фінансових (у т.ч. кредитних) ринках. Зокрема, Національний банк України розробив Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року (*National Bank of Ukraine, 2020a*) та Концепт платформи інноваційних фінансових рішень НБУ (Регуляторну «пісочницю»)

(National Bank of Ukraine, 2020b), з 2023 року запущено регуляторну платформу для тестування інноваційних продуктів (National Bank of Ukraine, 2023b), діє Положення про регуляторну платформу для тестування послуг, технологій та інструментів на ринках фінансових послуг, платіжному ринку, заснованих на інноваційних технологіях (National Bank of Ukraine, 2023a) тощо.

Виділимо фактори, що гальмують активність однорангового кредитування на базі онлайн-кредитних платформ для фізичних осіб і бізнес-суб'єктів із погляду:

- загальних трендів розвитку в українській економіці;
- проблем фінансової стабільності та фінансової грамотності позичальників;
- питань законодавчого регулювання й кібербезпеки.

У площині загальних трендів розвитку в українській економіці розвиток P2P/B2B-кредитування на базі онлайн-кредитних платформ гальмується:

- *нестабільністю економіки*: високий рівень інфляції, часті та непрогнозовані коливання курсу валют, економічна невизначеність;
- *економічними наслідками війни*: російсько-українська війна призвела до зниження інвестиційної активності, відтоку бізнесу та населення, втрати територій і ресурсів;
- *міграцією населення та бізнесу*: багато підприємств і потенційних клієнтів перемістилися за кордон, що обмежує розвиток локальних платформ.

Із погляду фінансової стабільності та фінансової грамотності позичальників розвиток P2P/B2B-кредитування на базі онлайн-кредитних платформ гальмується:

- *нестабільністю позичальників*: більшість малих і середніх підприємств не мають бізнес-планів строком більш ніж на один рік, що обмежує потенціал однорангового кредитування та збільшує ризики й кредиторів, і позичальників. До цієї проблеми також додаються недостатній вплив кредиторів на недобросовісних боржників, велика кількість позичальників із низьким рейтингом і складна судова практика в Україні;
- *низьким рівнем довіри до онлайн-кредитування*: часто українці скептично ставляться до онлайн-кредитних платформ через страх шахрайства або несприятливих умов кредитування. Ба більше: населення України часто розглядає кредити не як фінансовий інструмент для зручності споживача й заробітку кредитора, а лише як спосіб заробітку кредитора;
- *недостатнім розумінням і непрозорістю умов кредитування*: часто клієнти не розуміють механізмів розрахунку процентних ставок, штрафів та інших умов, що призводить до конфліктів із кредиторами. І саме кредитні онлайн-платформи як сучасні агрегатори з чітким порівнянням умов між кредиторами могли б зняти цю проблему. Проте навіть із наявними в Україні законодавчими вимогами про розкриття умов кредитування кредитори можуть приховувати частину інформації з метою привертання уваги більшої кількості клієнтів-позичальників. Часто кредитні сервіси в Україні мають вигляд рекламних, а не інформативно-аналітичних.

У питаннях законодавчого регулювання й кібербезпеки розвиток P2P/B2B-кредитування на базі кредитних онлайн-платформ гальмується:

- *необхідністю уточнення статусу електронних договорів*: питання юридичної сили електронних угод та їх виконання залишаються недостатньо врегульованими. Для податкових органів такі електронні угоди потрапляють у групу ризиків із примусовим блокуванням електронних податкових накладних, що перешкоджає формуванню податкового кредиту та фінансово-господарській комунікації бізнес-суб'єкта з контрагентами;
- *необхідністю посилення кібербезпеки та захисту даних*. Україна є однією з країн із найдоступнішим мобільним інтернетом і покриттям 98% усього населення країни, а тому має високі загрози та рівень різних видів цифрового шахрайства й кіберзлочинності, у тому числі й кібератак на кредитні цифрові сервіси. Це створює ризики для онлайн-платформ, які працюють із конфіденційною фінансовою інформацією, і в тому числі для тих, які будуть працювати з грошовими коштами та електронними верифікаціями. Без чіткого врегулювання кожного кроку багаторівневої ідентифікації й споживачів, і кредиторів такий ринок онлайн-кредитування може стати черговим хабом для кібершахраїв.

ДИСКУСІЯ

Одним із проблемних питань у контексті запровадження й розвитку однорангового кредитування є питання поведінкових аспектів кредиторів і позичальників на онлайн-платформах і ризиків, пов'язаних із недостовірною інформацією від позичальників і нераціональними рішеннями кредиторів. Зокрема, це питання обговорювали на відкритому дослідницькому семінарі Національного банку України (Talavera O., 2018).

У цій проблематиці маємо на увазі ризики неналежної / неповної верифікації позичальників і моральні ризики, коли позичальник після отримання коштів може змінити свою поведінку, знаючи, що втрати перекладені на кредитора. Кредитори на онлайн-платформах часто не захищені законодавством так, як вкладники комерційних банків: платформи однорангового кредитування поки що не мають таких самих стандартів перевірки, як комерційні банки, а регуляторні заходи щодо контролю та моніторингу їхньої діяльності перебувають у процесі розвитку та вдосконалення.

На сьогодні науковці й практики пропонують кілька концептуальних підходів до розв'язання зазначених проблем:

- фокус на державному регулюванні та моніторингу однорангового кредитування з використанням онлайн-платформ (Navylychuk O., 2018), (N. Nemoto, D. Storey, B. Huang, 2019).
- фокус на використанні фінансових технологій і технологічних інновацій, застосування скорингових та інших поведінкових моделей для підвищення контролю за ймовірністю дефолтів позичальників і прогнозування оцінки прибутковості для інвесторів-кредиторів (J. Luther, 2020), (Talavera O., Haofeng Xu, 2018), (Ahelegbey D. F., Giudici P., 2023).

Також розглядають думки щодо поєднання регуляторних і технологічних можливостей моніторингу й нагляду, в тому числі варіанти партнерства з комерційними банками (M. Cuadros Carrion, Z. Czarnik, Robert J. Lemke, Ran Tao, 2024), (Jul Aidil Fadli, 2022).

На нашу думку, для української практики фокус варто зберігати на поєднанні а) інституційних і регуляторних заходів моніторингу впровадження, тестування та функціонування онлайн-платформ із різними видами однорангового кредитування та б) партнерства з комерційними банками.

Таке бачення для впровадження в українську практику ґрунтується на викладених нижче міркуваннях.

Інститути державного регулювання в Україні приділяють значну увагу регулюванню та моніторингу фінансового сектора. Напрацьований досвід моніторингу комерційних банків, моніторингу небанківських кредитних посередників, моніторингу й підтримки фінансової стабільності у фінансовому секторі в цілому тощо. Крім того, такі регуляторні заходи успішно пройшли перевірку в період Ковід-19 і в умовах війни.

Щодо залучення до співпраці комерційних банків варто зазначити, що, по-перше, комерційні банки мають напрацьовані бази даних із фінансовою та поведінковою динамікою позичальників; по-друге, комерційні банки мають масштабний досвід роботи зі скоринговими моделями для оцінки позичальників; по-третє, комерційні банки мають можливості блокування коштів на картці в разі порушенням позичальником умов кредитної угоди тощо.

Із позицій технологічних можливостей та інструментів, важливість їх використання аж ніяк не є меншою, але українські суб'єкти економіки досить активні й прогресивні в упровадженні фінансових технологій, тому цей аспект можна розглядати не в першу чергу.

Із погляду авторських думок і внеску до запропонованої наукової тематики й полеміки, варто відзначити таке.

По-перше, зважаючи на пошук шляхів зниження ризиків кредиторів-позичальників при одноранговому кредитуванні у світовій практиці, а також базуючись на наведених у статті факторах-перешкодах розвитку однорангового кредитування в Україні, – для України розвиток однорангового кредитування з використанням онлайн-платформ має базуватися на врегулюванні в першу чергу: а) питань захисту кредиторів і відповідальності позичальників, б) формуванні простих і зрозумілих регуляторних умов моніторингу й контролю (у т.ч. з поширенням практики тестування всіх інноваційних рішень до їх масштабного впровадження на ринку).

По-друге, варто звертати увагу, що існують і розвиваються різні види однорангового кредитування. Зокрема однорангове кредитування між фізичними особами (P2P-кредитування), однорангове кредитування між бізнес-суб'єктами (B2B-кредитування) та гібридні формати. Відповідно, при розв'язанні питань захисту кредиторів, відповідальності позичальників і формуванні простих і зрозумілих регуляторних умов моніторингу й контролю однорангового кредитування варто формувати й загальні регуляторні підходи, і спеціалізовані, залежно від видів кредитів, суб'єктів-учасників та інших характеристик чи особливостей.

ВИСНОВКИ

З одного боку, на кредитному ринку в Україні активно функціонують банківські та небанківські кредитні посередники, пропонують різноманітні види кредитних послуг, відбувається цифровізація кредитної діяльності та впроваджують фінансові технології тощо. З другого боку, спостерігається спадний тренд глибини кредитування української економіки; рівень цього показника нижчий за середній протягом останніх 10 років, і це одночасно з наявним попитом на споживчі та іпотечні кредити від фізичних осіб і на фінансування оборотного капіталу й інвестиційні цілі від юридичних осіб. Відповідно, розвиток нових видів і форм кредитування може сприяти підвищенню рівня кредитної активності в країні.

Одним із новітніх видів кредитування є однорангове (пірингове) кредитування (P2P/B2B та ін.) з використанням кредитних онлайн-платформ. Цей новітній вид кредитування не передбачає професійних посередників між кредиторами та позичальниками (на відміну від банківських чи небанківських кредитів); не обмежує кредиторів-позичальників лише бізнес-учасниками (на відміну від міжгосподарського кредитування); розвивається в регульованому нормативно-правовому форматі (на відміну від неформального приватного кредитування); реалізується з використанням фінансових технологій (у контексті простору надання-отримання коштів, оцінки ризиків, інших організаційних складових процесу).

Для позичальників розвиток однорангового (P2P/B2B та ін.) кредитування на базі кредитних онлайн-платформ може бути альтернативою та доповненням таких видів кредитів, як: карткові онлайн-кредити від посередників, споживчі кредити від посередників, картковий овердрафт від комерційних банків, короткострокові кредити бізнес-суб'єктам від посередників, міжгосподарські кредити тощо.

Для суб'єктів-потенційних кредиторів таке пряме кредитування може бути ще одним каналом примноження капіталів.

В організаційному контексті використання кредитних онлайн-платформ із пропозиціями однорангового (P2P/B2B та ін.) кредитування сприятиме: а) зменшенню трансакційних і часових витрат суб'єктів у кредитній взаємодії за рахунок виключення ролі фінансових посередників; б) автоматизації та підвищенню рівня прозорості кредитних процесів; в) покращенню доступності кредитів, у т.ч. для фінансово виключених верств населення (питання інклюзії) завдяки використанню фінансових технологій у кредитній діяльності.

Однорангове кредитування на базі використання кредитних онлайн-платформ стає все більш популярним у світі, але в Україні послуги однорангового кредитування перебувають на початковій стадії розвитку. Серед причин, що гальмують розвиток цього каналу кредитування, варто виділити: нестабільність економіки в цілому; фінансову й бізнесову нестабільність позичальників; низький рівень довіри до онлайн-кредитування з боку позичальників; часто непрозорі умови кредитування з боку кредиторів; потреби в розвитку та вдосконаленні законодавчих регулюючих норм у царині фінансових технологій; нерозв'язання питань кібербезпеки для кредитування з використанням фінансових технологій; економічні наслідки війни; міграцію населення та бізнесу й інші.

Перспективами для подальших досліджень і розвитку теоретичних і практичних засад кредитування на базі кредитних онлайн-платформ можуть бути питання різних спеціалізацій таких платформ, правового врегулювання та моніторингу такого кредитування в цілому й залежно від спеціалізації кредитів або учасників кредитної співпраці тощо.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ВНЕСОК АВТОРІВ

Внесок авторів є рівноцінним.

ФІНАНСУВАННЯ

Автори не отримували фінансування для цього рукопису.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

REFERENCES / ЛІТЕРАТУРА

1. Ahelegbey, D.F., & Giudici P. (2023). Credit Scoring for Peer-to-Peer Lending. Department of Economics and Management Sciences, University of Pavia, Italy. <https://doi.org/10.3390/risks11070123>
2. Basel Committee on Banking Supervision (2024). Working Paper 43 Literature review on financial technology and competition for banking services, 37 p. <https://www.bis.org/bcbs/publ/wp43.pdf>
3. Finance.ua (2021, November). P2P lending. What is it and does it work in Ukraine? Finance.ua. Credit guide. <https://finance.ua/ua/credits/r2r-kreditovanie>
4. FINHUB — tse shvydkyi kredyt online (2017). <https://finhub.ua/>
5. Havrylychuk, O. (2018). Regulatory framework for the loan-based crowdfunding platforms. OECD. Economics department working papers №1513. [https://one.oecd.org/document/ECO/WKP\(2018\)61/En/pdf](https://one.oecd.org/document/ECO/WKP(2018)61/En/pdf)
6. Hlushchenko, S. (2021). Credit supermarket of economic financing: theory and modernity. GlobeEdit.
7. Ivashchenko, A., & Gonta, O. (2023). Development of innovations in the credit services market of Ukraine in the system of the national economy. *Problems and Prospects of Economics and Management*, 4(36), 207-224. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-207-224](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-207-224)
8. Luther, J. (2020). Twenty-first Century Financial Regulation: P2P Lending, Fintech, and the Argument for a Special Purpose Fintech Charter Approach, 168. https://scholarship.law.upenn.edu/penn_law_review/vol168/iss4/4
9. Fadli, Jul Aidil (2022). Peer-To-Peer Lenders and Banks: Compete or Complement? A Position Paper. *Jurnal Informatika Ekonomi Bisnis*. <https://infep.org/index.php/infep/article/view/207>
10. Wales, K., & Crowder, Garry B. (2017). Peer-to-Peer Lending and Equity Crowdfunding: A Guide to the New Capital Markets for Job Creators, Investors, and Entrepreneurs. Praeger Business & Management. Santa Barbara-Praeger, First Edition. <https://doi.org/10.5040/9798400695902>
11. Korneev, V. V. (2024). Financial technologies. Irpin: State Tax University. <https://dpu.edu.ua/images/Documents/NAUKA/Naukova%20biblioteka/Navcalno-metodicna%20literatura/F/Finansovi%20tehnologii.pdf>
12. Cuadros Carrion, M., Czarnik, Z., Lemke, Robert J., & Tao, R. (2024). Examining the complementary relationship between peer-to-peer lending and traditional banks in the USA. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/mf-07-2024-0480/full/html>
13. Matselyukh, Yu. V. (2022). P2P lending as an innovative tool for the development of the credit market: foreign experience and opportunities for Ukraine. *BusinessInform*, 9. 82-87. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-82-87>
14. Segal, M., (2015). Peer-to-Peer Lending: A Financing Alternative for Small Businesses. Advocacy: the voice of small business in government, 10. https://advocacy.sba.gov/wp-content/uploads/2015/06/Issue-Brief-10-P2P-Lending_0.pdf
15. Nemoto, N., Storey, D., & Huang, B. (2019). Optimal regulation of PP lending for small and medium-sized enterprises. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3313999
16. National Bank of Ukraine. (2020a). Strategy for the development of fintech in Ukraine until 2025. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku--kurs-na-staliy-rozvitok-innovatsiy-keshles-ta-finansovu-gramotnist>
17. National Bank of Ukraine. (2020b). Concept of the NBU's innovative financial solutions platform (Regulatory "sandbox"). <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kontsept-platfomi-innovatsiy-nih-finansovih-rishen-nbu-regulyatorna-pisochnitsya>
18. National Bank of Ukraine. (2022). Financial sector statistics, monetary and credit statistics. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>
19. National Bank of Ukraine. (2023a). Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine №39 On Approval of the Regulation on the Regulatory Platform for Testing Services, Technologies and Instruments in the Financial Services Markets, Payment Market Based on Innovative Technologies. https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_30032023_39
20. National Bank of Ukraine. (2023b). The National Bank will start a regulatory platform for testing innovative products. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zapuskaye-regulyatornu-platfomu-dlya-testuvannya-innovatsiy-nih-produktiv>
21. National Bank of Ukraine. (2024). Indicators of non-banking financial services market participants. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>
22. National Bank of Ukraine. (2025, January). Survey on bank lending conditions. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-vidznachayut-podalshe-zrostannya-popitu-na-kredit-ta-zberigayut-optimizm-stosovno-rozvitku-kredituvannya--rezultati-opituvannya-pro-umovi-bankivskogo-kredituvannya>
23. Slavyuk, N., & Hlushchenko, S. V. (2022). Financial services market. Kyiv: NaUKMA. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/23718>
24. Talavera, O. (2018). Recent Developments in P2P lending research. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Talavera_pr_2018-12-26_eng.pdf
25. Talavera, O., & Haofeng, Xu (2018). Role of Verification in Peer-to-Peer Lending. Working Papers 2018-25, Swansea

- University, School of Management.
<https://ideas.repec.org/p/swn/wpaper/2018-25.html>
26. Feginn, Thea, & Udnesseter, M. (2019). An Analysis of The Future of Peer-to-Peer Lending. Is P2P lending a relevant asset class for investors? Copenhagen Business School.
https://research-api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/59799302/682675_An_Analysis_of_The_Future_of_Peer_to_Peer_Lending.pdf
27. Tkachenko, O. (2025, February). The best peer-to-peer lending platforms. Traders Union.
<https://tradersunion.com/ua/interesting-articles/p2p-lending-platforms/#page1>
28. Zhavoronok, A. V. (2021). Development directions of peer-to-peer lending in Ukraine. *Problems of modern transformations. Series: economics and management*, 1.
<https://doi.org/10.54929/pmt-issue1-2021-10>

Svitlana Hlushchenko, Volodymyr Shportyuk

NEW TYPES OF CREDITS IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF FINANCIAL TECHNOLOGIES

The characteristics and generalized of the development perspective of new types of lending in Ukraine in the digital financial ecosystem are in the article.

The article aims to examine the characteristics of new types of lending under the impact of financial technologies, in particular peer-to-peer lending on online platforms; substantiation the needs and positive effects of its implementation in theoretical and practical terms; highlighting problematic issues, the solution of which could lead to the development of this lending in Ukraine.

The depth of lending and demand for loans in Ukraine, as well as the credit institutions and credit services, is described. The concepts and types of peer-to-peer lending, organizational aspects, and characteristic features of these credits are highlighted. Examples of existing online platforms with peer-to-peer lending in foreign and Ukrainian practices are given. Factors that restrict the development of peer-to-peer lending in Ukraine are identified.

In the theoretical aspect, online platforms with peer-to-peer lending expand the types of credit because a new type of credit without credit institutions has been added to the classification.

In practical terms, the development of peer-to-peer lending is an alternative and an additional to card and consumer loans from credit institutes and short-term loans to business for working capital. It can be additional channel for profits for investors-lenders. The use of financial technologies results in a) reducing transaction and time costs of creditors and borrowers by cut-off of credit institutions; b) increasing automating and transparency of credit processes; c) improving the availability of loans, including for financially excluded segments of people (inclusion issues).

It has been determined that the development of peer-to-peer lending in Ukraine is restricted a) economic instability and financial and business instability of borrowers; b) low trust to online lending by borrowers and often not transparent lending conditions by creditors; c) need to improve law regulations and cybersecurity for credits with using financial technologies; d) disastrous effect on war, migration people, businesses.

Keywords: credit market, credit institutes, credit services, peer-to-peer (P2P/ B2B) lending, online platforms, crowdlending

JEL Classification: G20, G21, O16